

Pred Kremlom, prav sredi mesta, se širi Krásnaja plóščad (Rdeči trg), največji ter najznamenitejši moskovski trg. Z ene strani ga omejuje Kremlovo zidovje; temu nasproti stoje glasovite tržnice; na enem koncu se dviga moderni zgodovinski muzej, na drugem pa cerkev Vasilija Blaženega. Navdušeni potopisci ga primerjajo trgu sv. Petra v Rimu in trgu sv. Marka v Benetkah, ki jima je podoben po svoji razsežnosti.

Sredi Krasne ploščadi ugledam bronasti spomenik Minina in Požarskega. Ker je v Moskvi jako malo spomenikov, me je tembolj zanimalo, koga da so Moskvíči počastili na glavnem trgu. Pristopim in čitam: »Gračdanínu Minínu i knjazjú Požárskomu — blagódnája Rossíja. 1818.« (Meščanu M. in knezu P. — hvaležna Rusija.) Minin je bil preprost mesar v Nižem Novgorodu. Ko so se pred tristo leti Poljaki polastili Moskve in se je bilo bati, da osvoje še ostalo rusko carstvo, je Minin vzpodbujal rojake, naj osvobode domovino. Od vseh krajev so vreli k njemu prostovoljci. Ker pa sam ni bil vaje orožja, je Minin prosil izkušenega vojaka kneza Požarskega, naj prevzame vodstvo armade. V tridnevni bitki so Rusi premagali Poljake in jih prepodili iz Moskve (1612). Dvesto let kasneje, po zmagi nad Francozi, je car ukazal, da se junakoma zgradi spomenik. Vrh granitnega podstava stoji meščan Minin; z levico se opira na poveljniški meč, desnico pa je dvignil proti nebu. Pred njim sedi na nizkem stolčku knez Požarski; v levici drži ščit, desnico pa je položil na meč, znamenje, da se je ravnokar udal Mininu, ki mu je prigovarjal, naj sprejme poveljstvo. V podstav so vzdali dva bronasta reliefa; prvi nam kaže, kako Novgorodci prinašajo denar in zlatino, na drugem pa Poljaki beže iz Moskve.

Nedaleč od spomenika, Zveličarjevim vratom nasproti, se nahaja nekoliko vzvišen okrogel prostor s kamenito ograjo, ki se nazivlje Ló b n o j e m j e s t o (= višje ležeči kraj, morišče), »moskovska Golgota«. Lobnoje mjesto je bil nekak forum starih Moskovljanov. Tu so razglašali vladarjeve ukaze, odtod so carji sami včasih nagovarjali narod. Tu so naznanjali, da je stari car zatisnil oči, odtod so obveščali ljudstvo, da je novi car zasedel vladarski prestol. Ob tej tribuni so se pričenjali ali končavali slovesni cerkveni sprevodi. Na cvetno nedeljo je na tem kraju patriarh delil palmove veje carski družini pa ruskim bojarjem; nato je zasedel

osliča, vzel v roke križ in evangelij, jezdil skozi Zveličarjeva vrata do Uspenskega sabora in ves čas blagoslavljal vernike.

Zloglasno pa je Lobnoje mjesto, ker so se tod odigravali tudi strašni prizori; potoki krvi so namakali Rdeči trg; ni čudno, če mislijo nekateri, da je trg dobil svoj priimek od krvi, ki je tekla po njem. Tu so postavljali vislice, tu so rablji na carjevo povelje morili nepokorne državljane.

Posebno hudo je divjal Ivan Grozni, ruski Neron. Na stotine plemenitašev in drugih »zarotnikov« je pomoril na Rdečem trgu. Meščani so morali biti navzoči, ko so »hudodelci« umirali v najstrašnejših mukah; krvoločni car pa je s krem-

Moskva: Rdeči trg, cerkev Vasilija Blaženega in Zveličarjeva vrata.

levskega zidovja opazoval, kako so rablji izvrševali njegova povelja. Neumljivo nam je, da se ljudstvo ni uprlo takemu tiranu. To dušeslovno uganke je rešil največji ruski zgodovinar Karamzin takole: »Tak je bil car, taki so bili njegovi podaniki! Njih potrpežljivost je bila brezmejna; carsko oblast so smatrali za Božjo oblast, vsak ugovor in upor za prestopok Božje postave. Premnogi so umrli na Lobnem mestu, nam pa so rešili moč Rusije, kajti na brezpogojni pokorščini naroda temelji mogočna država.«¹

Še enkrat je v potokih tekla kri po Krasni ploščadi, ko je Peter Veliki strašno sodil »strelce«, svojo telesno stražo. Ruski pretorijanci so se s Petrovo sestro Sofijo zarotili zoper carja, ki so ga hoteli odstaviti. Strogi car jih je hudo kaznoval: več sto upornikov so na Rdečem trgu pobesili ali obglavili, glave pa nataknil na drogo. Sestro je

¹ Hojć, Slike iz obćega zemljopisa, knjiga peta, dio prvi, str. 314.